

Előfizetési feltételek:
 6 re 16 frt — kr.
 Félévre 8 „ 50
 Évesre 4 „ 50
 Havonként 1 „ 50

Megjelenik minden nap, innepi utáni napokat kivéve.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Monostoron utca L. Bányai ház alatt.

MAGYAR POLGÁR.

POLITIKAI NAPILAP.

Hirdetési díjak.

Ötöször használt sor ára 6 kr. Bélyegj minden hirdetésből 30 kr. Nagyobb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadó-hivatal.

Fiók-kiadó-hivatalok:

Tordán: Retozár és Harmathnál. Dénes: Krémor Sámuel. Knyesen: Vokál János. Szamosújvár: Csanoss testvérek. Kolozsvárt: Stein J. és Demjén L. M.-Vásárhely: Wittich Józsefnél.

KOLOZSVÁR, APRILUS 14.

Szemle.

(—n.) Angliában még folyton folynak a meetingek, melyek a Lujza hercegnő nászajándéka ültetéséből tiltakoznak a népek ilyeszerű kizsárolása ellen.

Tekintük a dolgot így vagy úgy, minden lépten nyomon megtaláljuk az agitációk nyomát, mely a tradicionális „here rendszer“ ellen tüntet, napról napra határozottabban és a mi még ennél is fontosabb: szabadabban nyilatkozik.

A midőn London közepében, a Nelson szobor talapataról Hayter térovázás nélkül azt kiáltja „le a Gladstone miniszteriummal, éljen a köztársaság!“ s az éjjezés vizsgálhatott; mert a midőn Victoria királynőt megrövíják azért, kelt látogatásokat váltott a második december öngyilkosával, nem mondjuk, hogy Anglia a köztársaság közbérére érkezett, de igenis mondjuk azt, hogy a köztársaság eszméje csirázik még abban a földben is, a melyet eddig a polgári szabadság, az önkormányzat Eldoradojaként tekintettünk.

Ez történik, a midőn Páris óriás teste teljes reakcióban áll az ellen a mérges szálla ellen, a melyet a bonapartisticus corruptio tizenöt évvel ezelőttől évről évre mélyebben mártott szíve tájára, a melyet a német hadoszlopok nyers és kiemeltetel ereje a gyűltus puská tusával tusztolt mélyebbre, sőt akad testvér, a ki az alig színetelő gyűltus puskát a Chassepotval helyettesíti.

Azok a Castelarok, Mazzinik, azok az orosz Nihilisták, azok a Garibaldiak, a kik nem rég még a kalandor bélyeggel süttettek, s ma a józan fő rokonzenével találkozza csak az absolutismus pillanatnyi fegyveres tulsulya által korlátozottak, örökké tuskótt dobtaik a faalkotmány alá, melyet kedzettől fogva máig a fegyver hatalma épített, támogatott és érvényesített.

A német ügyekben jelenleg szűnet állott bé, mert azoknak a tanácskozásoknak, mely a bajor követéség jövőjét tárgyalja — a Bismarcknak azon felszólítását, hogy a külhatalmak követéseiket a német császársághoz illő fényvel lássák el csak nem vehető fontos mozzanatként. Egy fontosabb dolog az, hogy az új császárság egy ötven milliónyi költsétt tervez s ezt avval indokolja, hogy a hadikárpótás beajátása jelenleg lehetetlen a hadsereg rendkívül magas létszámát ellenben leszállítani nem lehet.

Döllinger nyilatkozata — a csallhatatlanság ellen — napról-napra nagyobb vizsngatott kelt A tegnapi jelzett müncheni magasabb körök nyilatkozata az polgárság is tömegesen csatlakozott s Ausztriából újabbab a Kremenben fennálló „baladó egyet“ is bizalmi feliratot szavazott meg a bajor Pater Hyacinthe számára.

A keleti kérdésben a régi pangás állott bé. Legközelebbi szemlénekben visszatérünk azokra az érdekes leleplezésekre, a melyek a londoni conference eljárását megvilágítják. Egyiptomból ellenben ismét nyugtalanító hírek érkeznek, melyeknek magva az, hogy az alkirály tiltakozik a vörstenger-part némely pontjainak a porta által követelt átadásá ellen, tiltakozását pedig azáltal támogatja, hogy az Alexandria és Port Said kikötők torkolatát torpedókkal látja el.

Táviratok a külföldről.

Zágráb, apr 12. A bannak egy rendelete folytán az országgyűlési választások az egész országban ugyacsazon napon és pedig május 16 án fognak megtörténni.

Berlin, apr 12. A német déli hadsereg fel oszlatott, a mecklenburgi csapatok visszatérése Németországba fölfüggesztett.

Madrid apr. 11. Zorillára tegnap az északi vaspályaudvarban löttek, anélkül, hogy megebe- sítették volna.

Bécs, apr. 12. Hivatalosan megerősítik a hírt, hogy Orosz és Törökország között benső közlekedés ment végbe.

Páris, apr. 12. A Szajnát Szévresnél átlépni szándékozó felkelők visszaverték, ugyanaz történt velők egyidejűleg Meudonnál is. A commune egy rendelete megtiltja bármely proklamáció közzétételét, mely neki előbb be nem mntattott. Az agyuzás Valérien és a nenillyi sáncok közt folytatást tart.

Versailles, apr. 11. A nemzetgyűlés elvetette Randonnak indítványát, hogy Lyon és Páris több municipiumra oszassék.

Marseilles, apr. 12. Minden a kibékülésre nézve tett kísérlet teljesen eredménytelen maradt. A kormány ezt eleve sejté s elöintézkedéseit is a szerint tette. A hangulat általában most már nem oly nyomott, minönek eddig látszott.

London, apr. 12. „Standard“ jelenti, hogy Bismarck Angol- és Franciaország előtt azon ki- vánatát fejezte ki, miszerint ezek berlini képviselőket Németország jelenlegi állásához méltó rang- gal lássák el.

Athene, apr. 12. Az orosz követnek elutazá- sát jól értesült körökben összefügésben lenni vélik Gortsakoff herceg terveivel, a Dunafejedelemség és Törökországra nézve.

Sind, april 12-én 1871.

Hogy a magyar nép még alsó rétegeiben sem idegen egészen a szellemi fejlődésnek a társadalmi élet benső szervezkedésére is atalakitólrag ható üdvös behatásától, hogy mióta miniszterialis intézkedés mely a nepvevelés reformáló eszméjének valóditását célozza, nemzetünk legalsóbb osztályainál sem semmislül meg eredménytelen: szolgáljon fényes bizonyítékul erre községi életünk egy szép és nevezetes mozzanata. —

Elismert, nem tagadható és statistikai adatok kimutatása után is bebizonyított tény, miszerint a magyar népek föleg Erdélyben két harmada majd nem sem olvasni sem írni nem tud, s nem emelkedett ki még teljesen azon abnormis állapotából melyben már Ázsia ősi hazájában existálni tudott.

És ugylátszik ezen a polgári működés barátját, elszomorító tény jelentése indíthatá m. k. közoktatási miniszterünket azon böles és nemzeti életünk szellemi és ez által közvetve anyagi fejlődése előmozdítására fontossá vált rendelkezés megbozatalára s Erdély beces kis hazáknban is érvényesítésére, melyben elrendelték: hogy minden községn a községi rectorok által nyilvános közoktatásban részesíttessenek azon felnöttek egyének, kik — fájdalom — igen számosan tudatlanul nöttek fel.

Kicsiny falusi községtünkben, hogy mily nem remélt siker koronázta e miniszterialis intézkedést bizonyítja az: miszerint oly egyének, kik már a 40 és 50 év között is, nem ismerték még, melyik fán teremhet az A, kik ennél fogva csak „falusi paraszt szántóvető gazdáknak“ neveztettek és nem „írstudóknak“ a legelőbb szellemi kincsek megszerzése által alig két hol nap alatt megtanulták annyira ismerni az A B C 42 betjét — hogy olvasni tudnak, megtanulták annyira leírjólni a betiket hogy írni tudnak meglehetően, és így nem szükséges ezután valahányszor valamely szerződés alá saját neveiket kell aláírniok, hogy mindannyiszor csak a számar hátáról vett mintázás után a (†) kereszt symboluma alatt nyilvánítsák azaratnkat. —

Örömmel hatá át keblemet, midőn hallám, hogy egyszerű falusi községtünkben, melynek fele oláhság, találkoztak a már hajlottkorú földműve- lők között olyanok, kiket annyira áttudott hatni a szellemi felvilágosodás fényes napjának egy egy elkészt sugára, miszerint éjjeket tudának a legkisebb lélek megerősítés nélkül elöltetni a „Gaspár és Kovács olvasókönyve“ szjabizálásával... miután az ús, kapa, gyula és öko a fészorbe kerültek.

S mily szép eredmény jutalmazta a fáradsz- datlan szorgalmat!

Az április 6 kán tartott vizsgálatok annyira meglepték a vizsgáló bizottságot a „vén tanítványok“, hogy többeknek írását, elhatározta felküldeni a közoktatási miniszteriumhoz e fényes eredmény igazolásául a miniszterialis intézkedésnek.

E nevezetes jelenség röviden constátálása után azon ohajom kijelentésével zárom be községi- életünk haladását feltüntető soraim: vajha a többi községekbe is ekkora siker koronázta volna a miniszterialis intézkedést!... Ugy legyen!

Nagy Albert.

A maros-ludasi uj-telep társasági szerződésének mintája.

12 §. A részletek befizetéséről ideiglenes nyugták adtak. Az egy részlet 500 ft összegének teljes befizetése után részletjegyek fognak az erdélyi kereskedelmi és hitelbank által kiadatul, melyek mindenikén ezen társasági szerződés az erdélyi kereskedelmi és hitelbank cégjének aláírásával ellátva olvashatólesz.

13 §. Ily részletjegyek névre szólóan fognak kiállítani. s bármiknek szabadon eladhatók, de köteles az eladást, vevő és eladó szerződő banknál bejelenteni, hol a részletjegy az új tulajdonos nevedjtalannul átiratik, s átirás után az új tulajdonos ismertetik el részvényesül.

14 §. Ki a 11 § ban megjelölt részletfizetések pontosan bé nem fizeti, a részletfizetés lejáratá után 10 nap alatt a szerződő bank által a fizetésre térti vevény ellenében késbesítenő levél által felszólítandó s ha ezen felszólítás vétele után 14 nap alatt sem teljesítetnek a befizetés, a társaság tagjai közül kitérölittek, s bebesített részletei a társaság javára maradnak. Indokolt késedelem esetén csak egy közgyűlésnek áll jogában a kitérölt tagot keblébe visszafogadni. Késedelmes befizetés után 6% kamat fizetendő.

15 §. A résztvevők könyvitésére kötelezi magát a szerződő bank, ezen társaság részletjegyeire I. osztályu zálogkölesön ügyleteudé értelmében a fennálló szabályzatok szerint bármikor 250 ft kölcsönt nyujtani egy azonban, hogy ezen kölcsönök a résztvevők első osztálékaiból törlesztessenek. A közös földbirtok 1/2, részének eladása után, a bank ezen kötelezettsége megszűnik.

16 §. Az erdélyi kereskedelmi és hitelbank köteles ezen vállalat ügyleteiről rendszer könyveket vezetetni, s azokat egy az első alakuló közgyűlés által választandó 3 tagu bizottság előtt, bármikor feltárni.

17 §. A társasági vagyron hasznosításából vagy eladásából eredő minden bevétel kilencz tized- részre a résztvevők közt részletjegyeik számaránya szerint felosztatik és pedig azonnal mihelyt a befolyt összegek 5000 o. é. frtot elérnek — A befolyandó pénzek, mig azok összege 5000 frtot el nem

ór a szerződő banknál tökéssíttetnek s ezáltal a társaság javára évi 6% -al kamatoztatnak.

A részletjegyekre teendő minden kifizetés az eredeti részletjegyekre följegyeztetik, az átvevő által nyugtáztatik.

18 §. A társasági vagyron hasznosításából vagy eladásából eredő bevételek egy tizedrésze az egész ügylet alapítására, kezelésére, és vezetésére, részenkénti eladások létesítésére, szerződésök kötésére, esetleges perek folytatására, szóval minden nemü költségek fedezésére és fáradozása jutalmazására a szerződő bankot illeti, s ezen egy tized- rész bevételén felül rem áll jogában a társaság részére semmi nemü költségek, díjak vagy jutalékok felszámítása — azon egy esetet kivéve, ha a föld- birtok értékének emelésére célzó rendszívül kiadá- sok szükségteltetnek — ily költségek azonban, csak a 6-ik és 7-ik §§. értelmében alakult közgyűlés által szavaztatnak meg.

19 §. Minden részletjegy tulajdonosának ille- tőleg résztvevőnek, jogában áll a felosztási, beren- dezési, ár-megszabási tervnek a 7. §. értelmében megállapítandó létrejötté után nyolcz nap leforgása alatt aláírt részletei összegéig egy vagy több tel- ket a megszabott eladási ár 90% irva kilenczven százalékában megvenni s csak a nyolcz nap lefor- gása után lesz a részenkénti eladás — nem részt- vevőknek — megkezdhető.

Azon esetre, ha ugyanazon telket több részt- vevő ohajtaná megvenni a sors dönt a felett, hogy ki legyen a vásárló.

A nyolcz nap letelése után megszűnik a részt- vevők ezen előjoga s minden vásárló a még el nem adott telkek közt — a meghatározott árban — sza- bad tetszése szerint választathat.

20 §. A szerződő bank és egyes vállalkozók — vagy ezek fölmerülhető vitás kérdésekben az 1868-iki LIV. t. cz. 9. cizme 3. f. szerint alakítandó választott bíróság dönt, melynek határozatai ellen sem fellebbezésnek sem bármilyenü jogorvos- latnak nincs helye.

21 §. A társaság és azon kívül álló egyének közt felmerülhető peres kérdésekre nézve köteles a bank bármilyenü köteendő szerződéseken illetékes bíróságul a Maros-Vásárhelyt kereskedelmi törvény- székkep működő bíróságát jelölni meg.

22 §. Az ezen társasági szerződést aláíró összes résztvevők az erdélyi kereskedelmi és hitel- bank képviseli mindenütt és mindenképen.

23 §. Az összes 200 hold közösen birt terü- let eladásával s a befolyandó pénzeknek a 17- és 18. §. értelmében felosztása után ezen társasági szerződés érvényé megszűnik, a kibocsátott részletjegyek meg- semmisítendők és senkinek ezen szerződésből semmi nemü jogigénye fenn nem marad.

24 §. Ezen szerződésnek jogérvényes volta és a szerződő feleket egyiránt kötelező erejének bizony- ságul azt, mind az erdélyi kereskedelmi és hitel- bank saját cégjegyzésével mind az egyes vállalkozók sajátékul aláírásokkal ellátják.

Kelt Maros-Vásárhelyt, 1871. márcz. 21-én.
Az erdélyi kereskedelmi és hitelbank.
Br. Kemény Géza s. k. Szász Robert s. k.
elnök. titkár.

Vége.

Duval tábornok kivégzése.

A „Verité“ következő leírását hozza Duval halá- lának: Duval és Henry tábornokok mintegy 100 emberrel együtt a chatillon redouteba zárva, kény- telenek voltak a fegyvert letenni. Mielött egy tör- vényszék elé kerültek volna, személyök szentnek tekintetett. A foglyok két sor katoná közé fogva Petit Bioctreig — egy kis házesoport a Choisy or- szágot mellet Versailles felé — vitettek addig a pon- tig, melyen egy fekete kereszt a december 17-kén elesettek sírját jelöli. Ezen a ponton szembe ta- lálkoztak a Versaillesből jövő Vinyc tábornokkal, a ki lörlől leszállva a foglyokat megállítá. „Van köztetek egy Duval ur is — így kérdé Vinoy — a ki tábornoknak nevezeti magát — látni akarom!“ — „Az én vagyok“ szolt előlépre Duval. „Még két zászlóalj parancsnok is van köztetek;“ a két tisz is elő lépett. „Gyalázatos gazak vagy- tok — kiáltá Vinoy — megöltétek Thomas és Locomo tábornokokat s tudhatjátok, hogy mi vár reátok. Kapitány ur! állítsa össze a pelotont tiz lövészöl, s öök uraim álljanak ki kissé oldalt a mezőre!“ — A commune három tiszije szótlanul követte a parancsot. Duval és társai egy kis kuny- hóhoz vezettelek, nagy nyugodtsággal leveketek s néhány másodperc mulva „éljen a Commune“ kiáltással halva rogytak össze. Vinoy egkedvü- séggel nézte a végrehajtást, míg a tisztek meg- valának hatva az áldozatok bátorsága és hidegvé- re folytán. Duval fiatal szép ember, éppen oly rokonszenves mint erélyes vonásu arca volt; tü- zesen keveredett a harcba s tudta hordenzi kü- vetkezmenyait. Különös sors! a párisi municipali- tás áldozatai azok mellet nyugosznak, a kik Pá- rist védelmeztek.

Bukurestből.

Romániába a dolgok nyugodtabb alakot ölte- nek. Károly fejedelem lemondási eszméjével felba- gyott. A kamara egy a ministeri tanács által a fe- jedelemben intézett felirara oszlatott fel. Ez ok- mány így hangzik:

„Fenség! Alulírottak fenséged bizalma által kormányra hivatal, mintán az 1870. december 18-ki ministerium beadta lemondását, azonban a

követek kamarája elé léptek és kérték azt, hogy az ingó államadósság, a budget és a többi pénzü- gyi előterjesztések felett még a másik ministeri- um alatt megkezdett tárgyalásokat, melyek a tör- vényhozó testek 4 hó óta történt összehívása óta bevezetlennül főküzűnek — kezdje ismét meg.

De a kamara megjelenéstük órája óta, 3 nap- on át heves harczt kezdett a ministerium ellen, és véglül az e kamara által tett nyilatkozatokban az ellen bizalmatlansági szavazatot mondott.

Fenség! Ama nagyon súlyos körülmények- kel szembe, a melyekben mi vagyunk, és azon fenyegető pénzügyi helyzettel szemben, melyet a budget, a pénzügyi törvények, névszerint a függő adósság törlesztéséről szóló törvényjavaslat meg- nem szavazása okozott; alulírottak többé nem ve- hetik magukra azt, hogy az országot tovább kor- mányozzák, a legnagyobb felelősség nélkül; ezért eljöttek, hogy fenséged kezei közé a reájok bizott hatalmat letegyék.

De fenséged méltóztatott magas bizalmával tovább is megajándékozni és lemondásunkat nem fogadni el. Szabadságot vesztünk tehát magunknak, hogy fenségedet a legalázatosabban kérjük, hogy az alkotmány 95-ik cikkke által fenségedet meg- illető előjoggal éljen és egyezzek bele, hogy a kamara feloszlattassék és az országra való új hi- vatkozás által, újat hívjon össze az alkotmány által megszabott határidő alatt.

E jelentés alá van irva a ministerium min- den tagja által.

Rochefort a nyaktíloról.

Rochefort Henrik a boulevard Voltaire en el- égetett nyaktíloról a következő rövid és helyes megjegyzéseket teszi a „Mot d' Ordre ban.

„Mire való, kérem, az igazság fájjának el- égetése, ha a szűtt helyzet ugyan megsemmisíjtük, de fentartjuk a halálbüntetést azon egyedül kü- lönbössel, hogy a nyaktílot chassopot fegyverrel helyettesíjtük? A francziák valóban meglepő lé- nyek. Ök mindnyájan megegyeznek az emberi élet sérthetelenségében, de a sérthetelenség ab- ban áll, hogy kinyilatkoztassuk, miszerint senki, bármely nemhez tartozik és bármínő büntetett kö- vetett el, ne legyen ezental kényserlyen felmászni ama halvözöttü gép lépcsőin, mely nevét Guillonin tudortól kölcsönzé.

Ugy látszik, ennek helyébe azt tartjuk, hogy ha egy ember a falhoz támasztanak és 12 golyót kényesen testébe, ez nem az emberi élet sértsése.

Nem a kivégzés, módja, nyugtalanít, hanem maga a kivégzés foglalkodtat minket. Ha azonban a fegyver és nyaktílot között kell válasz- tani, nézetem szerint ez utóbbit választandó, te- kiutve a vele járó készuleteket, melyek bizonyos időt kívánnak; holott a másikkal csak egy puská- ra van szükség, hogy egy polgár biztosan kiír- sунк az élők sorából. Jelen iszonyu háborúnak nagy- on is megdöntetlenül bizonyítja azon igazsá- got, melyet fentebb kifejtettem. Mi nem a nyaktí- löt elégetni, hanem a halálbüntetést eltörölni akarjuk.“

A „M. Polg.“ eredeti távirata.

Feladatott Pest. april. 14-én 10 ó. — p. d. e.
Érkezett april. 14-én 10 ó. 45 p. d. e.

Az Issy, Vanvres- és Montrouge erődök közt haroz foly. Montrouget a kormányosapatok megvették. Maillokaput érelyesen lövik. Az Issy melletti parkot megszállották, s a futóárkokig hatoltak már. Párisban panique. Bismarck Dániának adja Ejszak-Schleswiget, ha a német szövetségbe lép. Galicziai resolutio alapján a lengyelekkel kibékültek a választásijogban, büntetőjogban, kereskedelemben, rendörtségben. A galicziai gyűlésnek adatik a kezde- ményezés.

A „M. P.“ távirata a bécsi börszéről.
Apr. 13. 5% Metalicus 58.65 frt. 58.70 — 5% nemzeti kölcsön 68.45 — 1860-diki államkölcsön 96.— Bankrészvény 732. — Hitelrészvény 277.30. — London 125.20 — Ezlár 122.50. — Cs. k. arany 5.90.— — Napoleon20 franc 10.
Földterhermentesítési kötvények Magyar 79.70. — Temesi 76.75. — Erdélyi 74.55. Horvát 83.50.

HIRHARANG.

***. Ürményi Lajos „II-dik Rákoczy György“ címü történeti drámája** megjelent Stein János bizományában. Ajánljuk olvasó közönségünk figyelmébe.

***. „Ő jön!“** E két szó olvasható vörös, zöld, sárga, rupikék s mindenféle színű falragaszok- kon az utcaszögleteken. De ki jön? találgatják jobbra balra. Az egyik újság azt hirszeletli, hogy valami szolid kankantáncos, kik kiprzselték Párisból, a másik azt, hogy Kreutzberg állatserge- leté, (a melyet t. i. néhány év előtt elnyelt az adriai tenger), ezek a Renz cirkust vélik a rejtélyes jövevény alatt, sokan már Napoleon-t emlegették, a ki incognitó belátogat ide, háromszemü leány, gazdjával az utcán szabadon járó oroszlán, a

